

УДК: 273.13(0.044) : 271 «1777»
DOI: 10.24919/2312-2595.40.123244

СТЕЦИК Юрій – доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (stetsyk_u_o@ukr.net); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1795-687X>

ЛИСТ-ОБИЖНИК ПРОТОІГУМЕНА ЙОСИФА МОРГУЛЬЦЯ ДО МОНАСТИРІВ СВЯТОПОКРОВСЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ (07.02.1777 р.)

Розглянуто правові засади функціонування владного інституту протоігуменату. Подано історіографічний огляд праць з історії василіанського Чину та шкільництва. Визначено час, місце, авторство й обставини написання листа-обижника. Представлено біографічні відомості про автора листа. Опис змісту обижника укладено за вказаними в ньому тематичними рубриками: вступ, повідомлення, застереження, розпорядження, кінцівка. Встановлено значення листа для регламентації аскетичного життя чернецтва та формування юридичних підходів щодо визначення протоігуменом форм управління монастирями всієї Святопокровської провінції Чину Святого Василя Великого.

Ключові слова: лист, протоігумен, провінція, повідомлення, застереження, розпорядження.

СТЕЦЫК Юрий – доцент, кандидат исторических наук, доцент кафедры истории Украины Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко (stetsyk_u_o@ukr.net); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1795-687X>

ЦИРКУЛЯРНОЕ ПИСЬМО ПРОТОИГУМЕНА ЙОСИФА МОРГУЛЬЦЯ К МОНАСТЫРЯМ СВЯТОПОКРОВСЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ (07.02.1777 год)

Рассмотрены правовые основы функционирования властного института протоигуменату. Подано историографическое обозрение трудов по истории василианского Ордена и школ. Определено время, место, авторство и обстоятельства написания

письма-циркуляра. Представлены биографические сведения об авторе письма. Содержание циркуляра описывается по указанным в нем тематическим рубрикам: введение, сообщение, предостережение, распоряжение, концовка. Установлено значение письма для регламентации аскетической жизни монахов и формирования юридических подходов к определению протоигуменом форм управления монастырями всей Святопокровской провинции Ордена Святого Василия Великого.

Ключевые слова: *письмо, протоигумен, провинция, сообщение, предостережение, распоряжение.*

Постановка проблеми. Для удосконалення системи управління досить розлогою мережею василіанських монастирів, які у другій половині XVIII ст. вийшли з-під юрисдикції місцевих єпископів та Київського унійного митрополита та перейшли у пряме підпорядкування Папи Римського, створено незалежну систему управління: церковно-адміністративну одиницю – Святопокровську чернечу провінцію, якою управляли Провінційна Управа (протоігумен, консультори, секретар) та Провінційна Капітула (зібрання настоятелів монастирів). Провідне місце у цій системі управління займав інститут протоігуменату (керівника настоятелів монастирів). Зауважимо, що всі керівні посади, у тому числі й протоігумена, були виборними (терміном на чотири роки). Відповідно листи-обіжники у розглядуваний період були найпоширенішим засобом повідомлення про адміністративно-регламентаційні розпорядження. Проте до сьогодні у церковній археографії не укладено спеціальних збірників документів до яких би увійшли листи-обіжники протоігуменів Святопокровської провінції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що у діяльності василіанського Чину вагому роль відігравали окремі постаті, які досі залишаються маловідомими в історії української духовної культури. У працях, присвячених вивченню загальної історії василіанського Чину, віднаходимо фрагментарні відомості про адміністративну працю о. Йосифа Моргульця спочатку як протоігумена, а згодом – протоархимандрита об'єднаного Чину [1; 2; 5; 6; 7; 8]. Також фрагментарно згадано про його освітню працю у провадженні студій для василіанського чернецтва по різних монастирях Святопокровської провінції [4; 5]. До сьогодні не створено окремої праці, присвяченої життєпису та діяльності цього

визначного василіанського ієромонаха, педагога, проповідника, адміністратора (провінційного секретаря, протоігумена, протоархимандрита) Чину.

У статті ставимо собі за **мету** подати джерелознавчу характеристику листа-обіжника як одного із різновидів офіційної документації та розглянути життєпис протоігумена Йосифа Моргульця як автора цього листа, визначивши його внесок у розбудову василіанського Чину. Відповідно одним із основних **завдань** є проаналізувати заходи, які рекомендував провести протоігумен для вдосконалення аскетичного життя. Розглядуваний лист, на наш погляд, найбільш репрезентативне джерело, що розкриває адміністративну діяльність Провінційної Управи та Капітули василіанського Чину [II].

Зупинимося передусім на огляді основних біографічних відомостей про автора розглядуваного листа – протоігумена Йосифа Моргульця, світське ім'я – Іван, син Теодора та Мар'яни. Народився 6 січня 1733 р. у с. Милостів (Луцька унійна єпархія, Луцький округ Волинського воєводства). Здобув освіту з риторики в Острозькому колегіумі отців-єзуїтів. Вступив 19 січня 1750 р. до чернецтва у Почаєві, де із рук о. Макарія Нероновича отримав чернечий одяг (габіт) та був призначений до новіціату. Впродовж року проходив аскетичні випробовування у Скитику біля Почаєва під керівництвом магістра новіціату о. Протасія Краснянського. 20 січня 1751 р. склав чернечі обіти професа на руки протоархимандрита Іпатія Білинського. Після цього відправлений до Гощі на студії з риторики, яку вивчав упродовж трьох років (1751 – 1753 рр.). Із серпня 1753 р. скерований до Луцького Хрестовоздвиженського монастиря, де один навчальний рік (1753/1754 н. р.) вивчав філософію. 17 серпня 1754 р. призначений послушним листом на теологічні студії до Львівського монастиря Св. Юрія, де навчався тільки один рік [3, 150]. Для продовження богословських студій відправлений у липні 1755 р. до Браунсберга (сучасне Бранево, Польща), де навчався упродовж трьох років у папській семінарії [4, 92]. 1 липня 1758 р. повернувся на територію Святопокровської провінції, зокрема прибув до Загорівського монастиря, де чотири місяці був провідником. У цьому ж році (6 вересня) отримав ієрейські свячення із рук холмського владики, коадютора Київського митрополита, Володимирського і Берестейського

єпископа і генерального адміністратора Володимирської катедри Феліціяна Володковича у Володимирському кафедральному храмі. З грудня 1758 р. до серпня 1760 р. був проповідником у Кременецькому монастирі. 2 серпня 1760 р. призначений корепетитором (помічником професора) філософії до Лаврівської монастирської школи для чернецтва. Наступних два роки був професором філософії у Підгорецькому монастирі, а 2 серпня 1764 р. – схоластичного богослов'я в монастирі Св. Юра у Львові [3, 150]. З цього періоду відомий його богословський трактат, назву якого занотував дослідник історії Василянського Чину о. Михайло Ваврик: «*Tractatus Theologicus de Poenitentiae Sacramento 4tus...* In M-sterio Leop. ad Aedes S. Georgii Martyris Disputationibus Scholasticis expositus. Ex anno 1765 in Annum 1766 die 10ma 8bris v.s. ad M.D.G. Bsmæ V. Mariae sine labe Conceptae Honorem per ARP. Josephum Morgules, Lectorem Prim. et finitus die 28 Februarii» [5, 88]. Після трьох років викладацької праці став настоятелем монастирів: передусім у Щеплотах, а потім – у Замості [3, 150].

Коли 1771 р. (після смерті протоархимандрита о. Іпатія Білинського) тогочасний секретар Чину о. Онуфрій Братковський став протоконсультором, то о. Йосифа Моргульця призначили виконувати обов'язки генерального секретаря до наступної генеральної капітули. На капітулі (1772) обраний протоконсультором Святопокровської провінції та ігуменом Загорівського монастиря [III]. На провінційній капітулі в Уневі (1776) обраний на чотири роки провінціалом (протоігуменом) [IV]. У 1779 р. після смерті Київського митрополита, Львівського владика і Милецького архимандрита Лева Шептицького призначений архимандритом у Мильцях [V]. На генеральній капітулі в Тороканах (1780), коли Чин було поділено на чотири провінції, обраний протоархимандритом цілого Чину на вісім років [8, 292]. Однак не зміг відбутися повного терміну урядування, оскільки помер 23 травня 1786 р. [1, 87].

Визначивши біографічні відомості про автора листа, можемо окреслити обставини його написання. Зокрема, обіжник було укладено після завершення Унівської провінційної капітули (1776), яка вирішувала не тільки виборчі питання, але й, користуючись партикулярним правом, приймала постанови щодо регламентації чернечого життя, які мали узгоджуватися із Конституціями Чину, затвердженими генеральною капітулою [1, 48].

За тематичною структурою лист складається, окрім преамбули та кінцівки, із трьох рівнозначних частин: повідомлення, застереження, розпорядження. У преамбулі подано персональні дані автора та його посаду, а також вказано, кому цей лист призначений. Окрім цього, у вступній частині досить докладно розписано головну мету та завдання. Зокрема, автор у філософській формі роздумує над актуальним питанням того часу: «...світ охопила темнота, погані звичаї та вчинки, Божа справедливість все більше карає людство ... Хто може запобігти цьому злу та Божій карі? Тільки обраний духовно-чернечий стан, який має бути світлом світу, сіллю землі. Чернецтво є посередником між Богом та людьми за допомогою постійної молитви...». Роздумуючи, протоігумен ставить риторичне запитання до читача: «... А чи може бути таким чернецтво, яке досить обмежено дотримується обітів, монастирського уставу, недостатньо виконує обов'язки, відповідно до свого покликання?...». Вдається до висновку: «... Яким є посполитий люд, таким і буде чернече духовенство ...» [П, 145]. Тому для усунення наявних недоліків о. Йосиф вирішив написати листа-обіжника до настоятелів монастирів про посилення заходів у дисциплінуванні чернецтва.

У частині повідомлень основний акцент зроблено на ознайомленні ігуменів обителів та їх насельників із новелами у монастирських уставах, затвердженими на провінційній капітулі в Уневі (1776):

1. Щоб всі ієромонахи щомісяця відправляли по два богослужіння у наміренні провінції;

2. Щоб у кожному монастирі було започатковано та належно збережено поминальну традицію за померлими ченцями. Офіційно встановлювався поминальний день – після свята Св. Дмитрія. Потрібно не тільки вести записи у метричних книгах про померлих монахів, але й створювати таблички із їх іменами для розміщення у захристії;

3. Настоятелі повинні піклуватися про кандидатів до чернецтва, відправляючи їх до монастиря, де діє дім новіціату. Нео-професи (новики, які щойно склали чернечі обіти та перебувають в цьому стані до трьох років) повинні двічі на рік відправляти 8-денні реколекції та піддаватися щорічній домашній капітулі для опитування, якщо мають певні недосконалості. Настоятелі мають ре-

тельно слідкувати за їх поведінкою. Ті, що пройшли рік випробування у новіціаті, але не склали чернечих обітів через недосягнення встановленого вікового цензу (австрійська влада визначила 24 роки), повинні бути відправлені до іншого монастиря та можуть прирівнюватися у правах із тими, хто вже урочисто склав обіти, і термін очікування професа буде їм зарахований за нео-професа;

4. Монахи, незалежно від того, яку ступінь аскетизму вони посідають, що володіють певними ремеслами, повинні набути ремеслом долучатися до потреб Чину. У 1777 р. на Почаївській консулті (наradі провінційної управи) прийнято резолюцію щоб настоятелі монастирів зібрали відомості про ремісничі здібності монахів та подали цю інформацію до каталогу чернецтва Святопокровської провінції, позначивши умовними буквами певний вид ремесла (А – ювелір, F – коваль, FF – слюсар, Н – годинникар, Нt – рільник, L – столяр, LL – скульптор, М – муляр, Р – маляр, S – швець, Т – шаповал (панчішник), V – кравець);

5. Монахи, що просять благословення до своїх занять або ж прощення за свої вчинки у настоятеля, повинні робити великий поклін;

6. Потрібно читати імена жертводавців під час відправлення богослужінь;

7. Під час візитації перевірити, чи в кожному монастирі розміщені таблиці у захристії із зазначенням фундаторів та щоб було описано фундаційні надходження;

8. Для богослужінь використовувати тільки церковні ризи східного обряду, незалежно від місця відправлення літургії – чи то в церкві, чи то в костелі. Відправляти всі види богослужінь відповідно до приписів церковного Типікону. Забороняється будь-що додавати, чи будь-що опускати на власний розсуд;

9. Гойські устави передбачають, що всі монахи, які ще не отримали ієрейських свячень, повинні кожної неділі та свята приступати до Святих Тайн сповіді та причастя;

10. Отці-сповідники для провадження сповіді повинні мати дозвіл від місцевих єпископів для відпущення гріхів. Потрібно скласти каталог основних випадків порушення церковних заповідей;

11. Кожний монах повинен скласти у трьох примірниках реєстр речей та коштів, які надані йому для користування (один –

візитаторові, другий – настоятелеві, третій – монахові). Кошти ченців, які підпорядковані настоятелеві, повинні перебувати під ретельним контролем так, як посполита монастирська каса. Однак не у віданні посполитого касира, а монаха, який обраний чернечою спільнотою. Цих грошей ігуменові не буде дозволено використовувати під будь-яким приводом, без відома ченця-касира, який має право видавати дозвіл на їх використання;

12. Дотримання клявзури (заборона світським людям входити до визначених монастирських приміщень) відповідно до уставу Св. Василя Великого;

13. Настоятелі не повинні зволікати із виплатою боргів. Якщо він перевищить борг понад одну тисячу злотих, то буде позбавлений уряду доти, доки не виплатить боргу;

14. Щоб без дозволу провінційної управи не відважувалися розпочинати будівельних робіт;

15. Щоби кожний настоятель обирав із монастирської спільноти одного ченця для навчання правд віри серед монастирської челяді кожної неділі та свята. Вислуженим монахам похилого віку у місцях їх помешкання настоятель повинен створити умови для догляду за ними, призначивши молодого брата для прислуги або ж найнявши за монастирський кошт світську прислугу. Проте і цих ченців потрібно залучати до монастирських обов'язків, враховуючи їхні можливості;

16. Якщо би хтось із настоятелів не виплатив встановленої контрибуції до подорожньої каси під час проведення канонічної візитації або ж до дня Трьох Святих, такий борг буде затриманий доти, доки його не виплатить, аж до завершення свого уряду;

17. Висилаємо окремо із цим листом друкований перелік відпустів, які затвердженні Апостольською столицею для Чину. Ці відомості про відпусти потрібно розмістити по церквах для ознайомлення віруючих [II, 146 – 151].

Друга частина листа іменована під рубрикою «застереження». У цій частині поданого огляд дисциплінарних питань (правильник). Наведено різні приклади порушень монастирського уставу (правил та Конституцій) та застосування різних норм покарання (епітимій):

1. Якщо хтось із ченців порушить присягу таємниці, складеної протоархимандритові, протоігумену або ж ігуменові, поши-

ривши заборонену інформацію серед світської людності, то буде покараний. Якщо це настоятель, то буде позбавлений уряду. Якщо підлегла особа настоятелеві, то буде покараний відповідно до правил Василя Великого та ув'язнений відповідно до міри порушення. Отці-радники повинні порадити настоятелеві, яку міру покарання потрібно обирати відповідно до конституцій генеральної Берестейської капітули;

2. Якщо листи, адресовані до протоігумена, провінційної управи або ж настоятеля від різних вищих урядів та взаємно від керівників до урядників, хтось у будь-який спосіб приховував, притримував або ж розпечатував, відповідно до вчинку має бути покараний. Якщо це настоятель – буде позбавлений уряду, а якщо його підлеглі, то тілесною карою із ув'язненням;

3. Монахи власні листи, що адресовані чи до ченців інших монастирів, чи до вищих монастирських урядників, повинні передавати настоятелеві монастиря, який має їх запечатувати. Настоятель під загрозою кари, незважаючи на зміст листа, має відправити його адресатові;

4. Хто взяв би послухний лист без канонічної на те причини для переїзду до іншого монастиря та затримався у цій обителі на три місяці, то керувати монастирем має вікарій на період відсутності настоятеля. Якщо би без причини монахи невчасно поверталися до монастиря, затримувалися у дорозі, то мають бути покарані на 8 – 15 днів, залежно від часу затримки. Потрібно боротися із свавільним мандруванням монахів;

5. Застереження щодо свавільного вживання «трунких напиків» як найбільшого зла, що руйнує душу монаха. Заборонити гучні святкування коляди, заустів, іменин, які іноді тривають цілу ніч, так що зранку нема кому відправляти богослужіння. Новикам, нео-професам та іншим молодим ченцям, а особливо студентам-філософам, не дозволяти вживання «трунких напиків» [П, 151 – 153].

Третя частина листа-обіжника складається із розпоряджень протоігумена:

1. Відправлення богослужінь у намірах провінції (по утрени «За всіх ти молишся благая», по обіді «Скоро предвари»);

2. Читання під час трапези книг, які визначає настоятель: Святе Письмо, Правила Св. Василя Великого, життя святих (особ-

ливо із василіанського Чину), по понеділках та п'ятницях потрібно читати моральні книги для розвитку сумління. Після прочитання потрібно проводити обговорення різних випадків, що трапляються під час сповіді. При кінці кожного місяця потрібно перечитувати цей лист повністю, а кожного кварталу устав останньої Берестейської капітули, яка надрукована польською мовою;

3. Щоби кожний монах щорічно, відповідно до уставу, не упускав восьмиденні реколекції;

4. У вільних годинах від хору щоб не провадили поганих забав, особливо ті ченці, що не володіють жодним ремеслом, а повинні читати молитви до Святого Духа із роздумуванням про своє покликання та повинності свого стану;

5. Настоятелі мають постригати підвладних монахів. Кожний чернець нехай мешкає в окремій келії та стежить за порядком у ній;

6. Місіонери та проповідники, а також професори всіх наук повинні під час проведення візитації подати свої проповіді, записи, трактати для того, щоб їх підписати;

7. Монастирі, де діють місійні осередки, повинні щорічно проводити місії, витрати на які покривали із монастирської каси;

8. Екзаменатори шкільної науки у провінції, перед завершенням навчального року у червні, відповідно до уставів останньої Берестейської капітули, повинні екзаменувати учнів та звіти про їх поступ присилати протоігумену. Настоятель та професори повинні піклуватися про учнів із дотриманням звичаїв та уважності в науці. Ігумен повинен екзаменувати професорів і магістрів та надсилати відомості про їхні здібності. Всі ці звіти потрібно надсилати у кінці травня або ж на початку червня до Загорівського монастиря для укладення цьогорічного каталогу монастирів;

9. На провінційній раді у Почаєві цього року постановили щоби настоятелі ченців-порушників, яких неспроможні виправити у своїх монастирях, відправляли до найближчих обителей із послужним листом. Кошти на їх повернення мала видавати монастирська каса тієї обителі, куди повертався чернець;

10. По монастирях у належному стані має бути не тільки реєстр фінансів (книга прибутків та витрат), але й реєстр всієї монастирської документації та літератури: монастирський літопис, акти чернечих осіб, реєстр вхідної та вихідної документації (захристія), інвентарі, метрика померлих ченців із двох провінцій (при

наявності парафії – метрики хрещення, вінчання, смерті, сповіді та причастя у пасхальному часі), каталог бібліотечних книг, реєстр найманих робітників та розмір їх оплати. Ці всі книги реєстрації щоб належно провадилися, не пропускалися записи та щоб під час візитації були представлені комісії для ревізії [II, 153 – 155].

У підсумковій частині листа описано процедуру його використання: обов'язково переписувати дослівно у кожній обителі до книги вхідної документації монастирської канцелярії, прочитувати для всієї чернечої спільноти, на оригіналі листа-обіжника ставити дати його прибуття та відправлення до сусіднього монастиря [II, 156]. У кінцевому результаті обіжник, побувавши у всіх монастирях провінції, повертався до місця первинного відправлення, зокрема до протоігумена, який, оглянувши помітки на ньому, міг проконтролювати відомості про ознайомлення із його змістом.

Висновки. Інформаційний потенціал листа-обіжника дає змогу докладно ознайомитися із основними постановами провінційної капітули, яка розпочалася 25.07.1776 р. в Унівському монастирі та тривала два тижні. Основний акцент робився на регламентації аскетичного життя чернецтва: дотримання монаших обітів професа (чистоти, убогості, послуху), клявзури, поєднання молитви, співу та праці, дисциплінування порушників уставу, зберігання поминальної традиції, відправлення різних уніфікованих богослужінь, регулярне відбуття реколекцій нео-професами, учащення до святих тайн сповіді та причастя, регулярні читання духовної літератури. Для настоятелів монастирів було визначено низку актуальних питань: піклуватися про чернечі покликання, уділяти благословення, накладати епітимії на ченців-порушників, укладати реєстри майна, ченців, приходів та видатків, проводити інвентаризацію документації та літератури, протистояти свавільному мандруванню ченців, залучати монахів до катехизації мирянства, шанувати висулужених ченців, виплачувати контрибуції, дотримуватися таємниці листування, забороняти гучні святкування, екзаменувати ченців-студентів. Також в обіжнику окреслено контролюючі функції протоігумена та провінційної управи шляхом проведення візитацій, уніфікації богослужінь, церковних риз та загалом монастирського уставу.

Перспективи дослідження вбачаємо у віднайдені та опрацюванні листів-обіжників протоігуменів провінції з метою підготовки до видання спеціальної археографічної збірки епістолярної документації, яка значною мірою доповнює наші знання з регламентації аскетичного життя чернецтва та правові засади управління монастирями василіанського Чину.

Джерела та література

I. Лось В., Сінкевич Н. *Catalogus partum et fratrum defunctorum* Чину св. Василя Великого у фондах інституту рукописів НБУВ (середина XVIII – початок XIX ст.) / В. Лось, Н. Сінкевич // *Генеалогічні записки*. – Вип. 12 (нової серії 6). – Львів, 2014. – С. 77–101.

II. *Biblioteka Jagiellońska w Krakowie*. – Rkps. 4502 *Rękopis klasztoru XX Bazylianów Humańskich*. – k. 145–156.

III. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni*. – Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1773.

IV. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1775 in Annum 1776*. – Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1775.

V. *Catalogus Professorum Ordinis S. B. Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae juxta Ordinem Alphabetici in Monasteriorum ex Anno 1778 in Annum 1779*. – Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1778.

1. Ваврик М. До історії василіанських капітул у Галичині в XVIII – XIX столітті / М. Ваврик // *Записки ЧСВВ*. – Рим : В-во отців-василіян, 1958. – Серія II. – Секція II. – Т. III (IX). – Вип. 1–2. – С. 46–68.

2. Патрило І. Нарис розвитку Василіян 1743 – 1889 рр. / І. Патрило // *Записки ЧСВВ*. – Рим : В-во отців-василіян, 1992. – Серія II. – Секція I. – Т. 48. – С. 160–210.

3. Стецик Ю. Василіанське чернецтво Перемишльської єпархії (друга половина XVIII ст.) : словник біограм / Ю. Стецик. – Жовква : Місіонер, 2015. – 312 с.

4. Blazejowskyj D. *Bizantine Kyivan Rite Students in Pontifical Colleges and in Seminaries, Universities and Institutes of Central and Western Europe (1576 – 1983)* / Dmytro Blazejowskyj // *Analecta OSBM*. – Rome : PP. Basiliani, 1984. – Ser. II. – Sec. I. – Vol. 43. – 366 s.

5. Wawryk M. De studiis philosophico-theologicis in provincia Rutheno Ucraina OSBM s. XVIII eorumque manualibus / Mychail Wawryk // *Analecta OSBM*. – Romae : PP. Basiliani, 1971. – Ser. II. – Sec. II. – Vol. VII (XIII). – Fasc. 1–4. – S. 85–113.

6. Wojnar M. De regimine Basilianorum Ruthenorum / M. Wojnar // *Analecta OSBM*. – Romae : PP. Basiliani, 1949. – Ser. II. – Sec. I. – Vol. I. – 218 s.

7. Wojnar M. De capitulis Basilianorum / M. Wojnar // *Analecta OSBM*. – Romae : PP. Basiliani, 1954. – Ser. II. – Sec. I. – Vol. III. – 202 s.

8. Wojnar M. De Protoarchimandrita Basilianorum (1617 – 1804) / M. Wojnar // *Analecta OSBM*. – Romae : PP. Basiliani, 1958. – Ser. II. – Sec. I. – Vol. IX. – 298 s.

References

I. Los, V., & Sinkewych, N. (2014). *Catalogus partum et fratrum defunctorum Chynu sv. Vasyliia Velykoho u fondakh instytutu rukopysiv NBUV (seredyna XVIII – pochatok XIX st.)* [Catalogus partum et fratrum defunctorum OSBM in the funds of the Institute of Manuscripts NBUV (midall XVIII – early XIX century)]. *Genealogichni zapysky – Genealogical notes*, 12 (6), 77–101 [in Latin].

II. Biblioteka Jagiellońska w Krakowie. Rkps. 4502 Rękopis klasztorny XX Bazylianów Humańskich. k. 38–39, 40–43, 44–46, 47–57 [in Polish].

III. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni*. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1773 [in Latin].

IV. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1775 in Annum 1776*. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1775 [in Latin].

V. *Catalogus Professorum Ordinis S.B. Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae juxta Ordinem Alphabetici in Monasteriorum ex Anno 1778 in Annum 1779*. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1778 [in Latin].

1. Vavryk, M. (1958). *Do istorii vasyliianskykh kapitul u Halychyni v XVIII – XIX stolitti* [The history of the Basilian capitulates in Galicia in the seventeenth and nineteenth centuries]. *Zapysky Chynu Sviatoho Vasyliia Velykoho – Annals of the Order of St. Basil the Great* (ser. II, sec. II, Vol. III (IX), issue 1–2), (pp. 46–68). Rome: PP. Basiliani [in Ukrainian].

2. Patrylo, I. (1992). Narys rozvytku Vasyliian 1743 – 1889 rr. [Sketch of the development of Basilians]. *Zapysky Chynu Sviatoho Vasyliia Velykoho – Annals of the Order of St. Basil the Great* (ser. II, sec. I, Vol. 48), (pp. 160–210). Rome: PP. Basiliansi [in Ukrainian].

3. Stetsyk, Yu. (2015). *Vasylianske chernetstvo Peremyshl'skoi yeparkhii (druha polovyna XVIII st.): slovnyk biohram [Basilian monk of the Przemyśl eparchy (second half of the eighteenth century): dictionary of biograms]*. Zhovkva: Misioner [in Ukrainian].

4. Blazejowskyj, D. (1984). Bizantine Kyivan Rite Students in Pontifical Colleges and in Seminaries, Universities and Institutes of Central and Western Europe (1576 – 1983). *Annals of the Order of St. Basil the Great* (ser. II, sec. I, Vol. 43). Rome: PP. Basiliansi [in English].

5. Wawryk, M. (1971). De studiis philosophico-theologicis in provincia Rutheno Ucraina OSBM s. XVIII eorumque manualibus. *Annals of the Order of St. Basil the Great* (ser. II, sec. II, Vol. VII (XIII), issue 1–4), (pp. 85–113). Rome: PP. Basiliansi [in Latin].

6. Wojnar, M. (1949). De regimine Basilianorum Ruthenorum. *Annals of the Order of St. Basil the Great* (ser. II, sec. I, Vol. I). Rome: PP. Basiliansi [in Latin].

7. Wojnar, M. (1954). De capitulis Basilianorum. *Annals of the Order of St. Basil the Great* (ser. II, sec. I, Vol. III). Rome: PP. Basiliansi [in Latin].

8. Wojnar, M. (1958). De Protoarchimandrita Basilianorum (1617–1804). *Annals of the Order of St. Basil the Great* (ser. II, sec. I, Vol. IX). Rome: PP. Basiliansi [in Latin].

STETSYK Yuriy – associate professor, candidate of historical science, associate professor of the Ukrainian History department, Ivan Franko State Pedagogical University (stetsyk_u_o@ukr.net); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1795-687X>

THE ENCYCLICAL LETTER OF THE PROTOHEGUMEN JOSEPHUS MORGULETS TO THE MONASTERIES OF SAINT INTERCESSION PROVINCE (07.02.1777)

The article considers legal basis for the functioning of the protohegumanate authority. It provides the historiographical review of works with the history of the Basilian Order and schooling and determines the time, place, authorship and circumstances of the writing of the letter alongside the biographical information about the author of the letter. The description of the contents of the oblator in the thematic sections specified in the letter have been concluded

(introduction, message, warning, order, limb). The significance of the letter has been established for the regulation of the ascetic life of monasticism and the formation of legal approaches to determine the forms of management of the protohegumen monasteries of the whole of the Saint Intercession Province of the Order of Saint Basil.

The informational potential of the encyclical letter makes it possible to read in detail the basic regulations of the provincial capitol, which began on July 25, 1776 in the Univ monastery and lasted for two weeks. The main emphasis on the regulation of the ascetic life of monasticism was made (observance of the monastic vows of the profess (purity, poverty, obedience), seclusion, a combination of prayer, singing and work, discipline violators of the statute, keeping memorial tradition, sending various unified worship, regular recollection attendance by neo-professes, partaking to the holy secrets of confession and communion, regular reading of spiritual literature).

For the superiors of the monasteries a number of topical issues were identified: taking care of the monastic vocation, giving blessings, imposing penances on monks-offenders, making registers of property, monks, wards and expenditures, to conduct inventory of documentation and literature, confronting the arbitrary wanderings of the monks, attracting monks to catechism of people, honoring the honored monks, paying the indemnity, keeping the secrets of correspondence, banning of the loud celebrations, examining of the student monks.

Also, in the encyclical letter, the controlling functions of the protohegumen and the provincial council are outlined by means of visitations, unification of worship, church apparel and monastic statute.

Keywords: letter, protoheguman, province, message, warning, order.

Стаття надійшла до редакції 18.11.17.